

STÂNCA ROȘIE

(ROMANUL FOTINIEI SANDRIS)

IX

În după amiaza Duminicii, — două, trei zile după sosirea unei telegrame formale de mulțumire din Atena, — familia Sandris, după obiceiul ei, se duse la oraș.

Bunii Zachintieni, a căror mândrie tainică era mereu frumusețea blondă-azurie a Fotiniei, astăzi, la plimbare, se uitau la ea mirați. Copila crescuse dintr'odată. Rochia ei de vară, îmbrăcată întâia oară, din muselin trandafiriu, diafană ca aerul zorilor, nu mai era copilărească. Mai lungă, mai serioasă, cădea în cute până la ghetetele albe, și abia se deosebea în mers, printre valurile de jos ale rochiei, ceva ca un vis de gambă rotundă. Sprijinită de brațul fratelui ei, pe care cât p'aci să-l ajungă la statură, mergea cuviincios, melancolică, cu ochii visători. Zâmbea dulce o clipă la fiecare salut, dar își relua numaidecât aerul ei serios. Ai fi zis că felul ei de a fi copilăros și vioiu, îl lepădase odată cu rochiile scurte, pe care le purtase până ieri. Era schimbată, însă mult mai frumoasă. Noua ei atitudine, ca și rochia cea nouă, îi ședeau de minune.

Un prieten al casei o văzu și zise:

— Ia te uită, domnule, ce repede cresc fetele! Până mai alaltăeri o jucam pe genunchi și-acum mi-e rușine s'o salut!

Însă un altul, mai tânăr, care fu atent mai mult la ochii visători, se gândi: « Trebuie să fie amozată. Cine-i oare fericitul? ».

A! Uite și pe Stefanos.

Fotini nu aflase de venirea lui și-l zări pe neașteptate în piață, în fața cazinoului, cu prietenii lui.

Tresări, și o clipă se uită la el bine. Dar numai atât, fără să zâmbească, fără să-i răspundă la salut decât numai cu o mișcare rece a capului, își în-

toarse fața în altă parte și înaintă serioasă, nepăsătoare.

La celălalt tur la fel; la celălalt și mai rău. Studentul cu mustața brună, cu ochii negri de cărbune, plini de ceva dulce și înflăcărat, o privea de fiecare dată și, pe când trecea, se uita în urmă s'o vadă. Ii cerșea urâsul ei cel vechiu și cel din trecut... Dar ea nici nu se gândea. Se uita la el o clipă ca la orice trecător și se întorcea în altă parte, serioasă, nepăsătoare.

În cele din urmă, privirile sărmanului Stefanos exprimau o durere așa de buimacă și de simpatică, încât îi-era milă de el... O vedea după atâta timp, — și Dumnezeu știe cât de mult se gândea la ea în orașul străin, — și o revedea atât de frumoasă, atât de mare și atât de rece! O, fără îndoială, în ziua aceea a avut cea mai mare desamăgire din scurta lui viață.

Stefanos, aproape ca și toți ceilalți Zachintieni, era și puțin poet. Și firește, își vărsă necazul în versuri. Peste câteva zile, o publicație din localitate oferea ospitalitate poeziei lui melancolice, închinată « crudei și nestatornicei frumuseți ».

— Te-am văzut alaltăeri, — îi spunea, — și nu te-am recunoscut. Spune-mi, nu ești tu? Ce ai? Ce te-a schimbat atât de mult? În timp ce eu trăiam departe de tine, cine a venit și te-a vrăjit? A sosit numai ceasul despărțirii, sau o altă dragoste ți-a cucerit inima?... Nu mă iubești... mi-a spus privirea ta nemiloasă. Nu mă iubești, dar eu ce mă fac? Cum am să trăesc de-acum înainte?

D-l Sandris era abonat la publicația din localitate și... « doi ochișori s'au aplecat asupra unui cântec »¹⁾.

¹⁾ Vers dintr'o poezie de C. Palamàs.

După ce o citi și o reciti, Fotini surâse trist și se gândi: «Adevărat, cineva a venit în timp ce tu lipseai și m'a vrăjit... Dacă spui drept că trăiai departe cu gândul la mine, — ceea ce nu cred, — te compătimesc, dar ce să-ți fac? Parcă ți-am spus vreodată că te iubesc? Te întâlnim și-ți zâmbeam uneori, da; dar asta nu e dragoste. Puteam să te iubesc; dar acum nu mai spun asta. Pe tine, niciodată. Ce ești tu, sau oricare altul față de Acela care a venit și m'a vrăjit? Și chiar dacă nu lipseai, tot una ar fi fost! Numai pe El aş fi putut... Nu pot, — așa dar pe nimeni!»

Nenorocită!

Credea că fiindcă nu putea, fiindcă era de neiertat, era destul numai să-l iubească. Și totuși! În fiecare zi care se lumina dinspre mare, în fiecare noapte care se lăsa din munți, sentimentul nerostit prindea în inima ei rădăcini mai adânci.

Când a luat ființă? Nimeni n'ar ști s'o spună. Probabil chiar din întâia clipă în care văzu pe Anghelos Marinis și i s'a părut frumos și bun. Fiindcă, iată: în ziua când au întâlnit în strada Marina pe cei doi veri îndrăgostiți, îl iubea. Când se duse în dimineața aceea să-l scoale, în urma unei nopți grozave pe care o petrecuse din pricina ei, îl iubea. Când se vârîse cu el în scorbura bătrânului măslin, îl iubea. Și în clipa chiar când se duse să-l caute la Stânca Roșie, era nebună după vărul ei!

Dacă i-ar fi spus-o cineva, ar fi fost în stare să-l certe. Dacă i-ar fi lămurit-o conștiința ei însăși, ar fi murit de rușine. Iar când Anghelos îndrăsnise să-i vorbească de dragoste, îl urîse ca pe un dușman.

Și totuși îl iubea! Fără să știe. Pe ascuns, adânc, tainic. Când a auzit pentru întâia oară de Eliza, simți gelozie. Când o silise să-i vorbească de Stefanos, se grăbise să-l încredințeze că nu-l iubește nici pe el, nici pe altul. Când și l-a închipuit supărat pe ea, era nebună de amărăciune. Și cele mai îndrăznețe alintări i le primea cu supunere, cu o mulțumire, tănuită aproape cu plăcere.

Mângâierile lui... o, niciodată n'au supărat-o, așa cum au supărat-o vorbele. Se potriveau, ai fi zis că erau una cu iubirea ascunsă pe care o nutrea în ea. Alintări dulci, fără nume, ca și sentimentul ei... Dar din clipa în care fuseseră în primejdie să li se spună pe nume, a strigat numai-decât: «Nu mă atinge!». Tot atâta spaimă i-ar fi adus și sentimentul ei, dacă l-ar fi numit iubire.

Dar ce altceva era? Anghelos s'a întâmplat să fie cel dintâi bărbat pe care l-a simțit alături de ea, în vârsta ei frumoasă și critică. Și bărbatul acesta nu o privea nevinovat, ca pe o vară. Din întâia zi își aprinse, ca s'o atragă, fără voie atras și el, magnetul ochilor lui. Cum să nu se întâmple minunea?

Veni însă ziua în care sentimentul tănuit și

anonim fu desvelit și determinat în conștiința Fotiniei. Când el îi vorbise la Stânca Roșie, îl urîse. Pe urmă îi fusese milă de nenorocirea lui. Apoi îl iubise din nou, din milă. La urmă se liniștise totul, ca să iasă la suprafață, singură și stăpânitoare, Iubirea. Din clipa aceea Fotini nu se mai putea îndoi.

Cine a spus că despărțirea e ca și vântul, care stinge flacăra plâpândă, dar care face să crească pe cea mare? Mare e și flacăra Fotiniei, iar despărțirea a făcut-o să crească nemăsurat de mult. Din întâia zi trăia cu amintirea lui Anghelos. Inchi-

După ce o citi și reciti, Fotini surâse trist

puirea i-l aducea înapoi, în singurătatea nesuferită. Din tot ceea ce o înconjură, cel mai mare preț pentru ea o aveau cele ce-i aduceau mai mult aminte de el. Restul îi era indiferent. Din toată verdețea regatului ei, a ajuns să iubească mai mult bătrânul măslin cu scorbura cea mare, și dintre toate cele neînsuflite și nesimțite, cu timpul, craterul Stâncii, unde într'un amurg de soare el îi deschisese inima lui.

Își iubea vărul. Acum o știa și ea și nu întârzie chiar s'o afle. Din ziua plecării lui Anghelos, au înroșit Stânca numai cincisprezece amurguri, la fel cu cel neuitat...

Din ziua când Fotini a ajuns să-și spue inimii: «îmi iubesc vărul», era cea mai nenorocită faptură din lume.

Sentimentul nelegiuit a înspăimântat-o într-atât, încât căuta la început să-l ascundă chiar sieși. Când a văzut însă că aceasta nu era logic, fiindcă ceva mai tare decât voința ei o împingea spre amintirea vinovată și spre pornirea profană, se lăsa și ea toată în prada lui, cu singura teamă

Din ziua când Fotini a ajuns să-și spue inimii: «îmi iubesc vărul», era cea mai nenorocită faptură din lume

să n'o afle, să n'o descopere, să n'o înțeleagă nimeni. Și se ferea cu fățarnicie și cu viclenie de ai săi, — și mai ales de Anghelos.

De aceea nu s'a hotărât să-i scrie niciodată. Voia să-l lase cu gândul că era supărată pe el. Și oridecâteori mama ei îi bătea capul să adauge la scrisoare un post-scriptum cu mâna ei:

— Scrie-i și salutări din partea Fotiniei și gata! îi spunea cu tonul cel mai natural; eu știu, nu scriu tocmai frumos și nu vreau să râdă de *măzgălelele* mele.

Așa că post-scriptum-urile erau scrise de Mimi. Și întotdeauna tinerelul găsea câte o ironie la adresa Fotiniei: «care vrea un secretar, fiindcă nu cunoaște ortografia».

În întâiele zile Anghelos scria mătușii sale des. Pe urmă, când socoti că a scăpat de îndatorire, scrisorile lui s'au rărit. Și încetară aproape cu totul tocmai atunci când Fotini le dorea mai mult. Era grozav de chinuită. Oridecâteori venea vreun

om dela oraș, se uita cu o sfârșeală ascunsă la mâinile lui, cu speranța să descopere vreun plic cunoscut... Și când rar de tot sosea la vilă câte-o scrisoare de-a lui Anghelos, Fotini în ziua aceea era în sărbătoare.

Din cuprinsul misivelor se străduia să-i ghi-cească starea sufletească: a uitat-o? o mai iubea? era încă nenorocit? Pentru toți Anghelos scria multe; pentru Fotini mereu două cuvinte: «Sărutări iubitei mele verișoare, — multe complimente Fotiniei». Și ea se gândea: «I-e frică de mine...».

Intr'una din ultimele scrisori, Anghelos scria: «Mamei i-a părut rău că s'a amânat călătoria copiilor. Speră totuș să-i vadă...». Fotini crezu că asta voia să arate speranța lui și se bucura nespus de mult. Fiindcă întotdeauna dorea în sinea ei ca Anghelos să n'o dea uitării. Voia ca amândoi să fie nenorociți. În romantismul vârstei ei și în faza aceasta a dragostei, visa să îmbătrânească amândoi necăsătoriți și îndrăgostiți în taină, jertfe nobile ale unei dorințe, căreia nu-i era iertat să se înfiripe. Și visul acesta era singura și marea mângâiere a vieții ei chinuite.

Zilele treceau.

Față de ai săi, Fotini se prefăcea, cu mare greutate, veselă și fericită. Nimeni n'a înțeles nimic. Însăș mama ei, care, oricât, s'a mirat de atitudinea ei din ultimul timp, dacă ar fi prins-o în odaie plângând în fața fotografiei lui Anghelos, și-ar fi dat seama, sărmana femeie, că umbla cu capul în nori...

Fotini plângea mult. Mai ales în întâiele zile, după ce se lăsase pradă pornirii, atunci când încă moșia îi părea pustie din pricina lipsei lui Anghelos, — căuta să fie mereu singură, ca să poată fi cu gândul la el și să-l plângă în voie.

Dar încetul cu încetul, lucrurile au pierit. Ai fi zis că sentimentul ei crescuse, se întărise, se îmbărbătase și se lepădase de gesturile copilărești. Și Fotini aștepta fără pic de lacrimă, tăcută și eroică, cu melancolia întipărită pe fața palidă. Așa rătăcea acum în umbra și luminișurile livezilor, așa o primea, singuratică, parcul ei iubit, așa o vedea jos, pe pietrele de pe malul mării, Stâncă tristă, așa o împurpurau amurgurile uimite, așa o argintau luna și stelele.

Singura ei bucurie în mijlocul acelei tristeți, singura plăcere în durerea aceea, era să-și aducă aminte, oriunde se ducea și oriunde se afla, de vorbele, de jocurile, de alintările lui Anghelos. Il revedea, îl auzea iarăș, îl atingea și acum cu închipuirea ei. Oridecâteori se apropia de craterul Stâncii, în ceasul în care peste tot era revărsată purpura asfințitului, un ecou tainic se auzea: «Te iubesc..., am să te iau cu mine să plecăm împreună, am să te fac soția mea». Slăbiciunea ei era să meargă la bătrânul măslin, să se pituleze

în scorbură și să stea acolo ceasuri întregi, întinsă pe rădăcina care semăna cu un scaun... I se părea atunci cu ochii închiși, că ține pe Anghelos în brațe, că-l vede aplecat asupra ei, îmbătat de iubire... Sărutul, strânsoarea, alintarea lui, le gusta din nou acolo cu închipuirea, iar plăcerea care n'o simțise atunci în întregime, acum o înfiora și-i paraliza trupul, ca ceva aveau, puternic și atât de dulce, cum nu și l-ar fi închipuit niciodată...

Astfel, alintările acelea retrăiau acum, și o înflăcărau și o înfierbântau. Cu gândul mereu la sărutările lui, îl dorea acum cu mai multă căldură; și era atât de vie amintirea, încât avea impresia că retrăia trecutul în clipe de plăcere, ca și cum se găsea încă, — de astă dată însă cu toată conștiința, — în brațele lui. Cea dintâi dorință se deșteptase în ea și o încătușase. Iar nopți de-arândul, pe patu-i fecioresc, desfătarea ei închipuită era atât de trăită, și se socotea atât de vinovată, atât de lumească, încât dimineața, când se ducea în sufragerie, îi era rușine să se uite în ochii tatălui ei.

Cu cât prindea rădăcini mai adânci simțirea, cu cât își dădea seama fără șovăială că a iubit pe acel Unul și Singurul, pe care îl va iubi toată viața, — Fotini, desnădăjduită, se întreba: «Dumnezeule, ce mă fac?».

Cui s'o spue însă? Dela cine să ceară ajutor, mângâiere, speranță, sfaturi? Neiertata, nelegiuita simțire, care călca în picioare sfințenia rudeniei, o depărta de toți ai săi, dela prieten, dela oameni, dela Dumnezeu.

Dacă din întâmplare, — se gândea ea, — ar fi iubit pe Stefanos, ar fi spus-o fără teamă tăicului ei. Iar bunul ei părinte, care-și iubea fiica și vorbele «scurte și precise», i-ar fi spus: «Să-l iei...». Dar acum? Cum putea să ceară de bărbat pe vărul ei primar? Până și în rugăciunea ei, nu îndrăseă să roage pe Dumnezeu să-i aducă înapoi pe Anghelos.

... Însă cu vremea, după cum i se făcuse în inimă răscoală, așa i s'a făcut și în minte. Incepu să studieze mai bine lucrurile și să le găsească, nici prea grozave, și nici cu totul cu neputință... La început, atunci când simțirea abia se născuse și i se odihnea în fundul inimii, anonim și nerostit, mintea ei nu putea să scape dincolo de cercul restrâns și obișnuit, dincolo de cătușele sociale, de prejudecăți. Dar acum, când era în voia unei simțiri crescute și aprige, mintea, așa cum se întâmplă totdeauna, își orânduia frământările cu mai multă neatarnare, într'o largă potrivire cu inima. Firește, găsea cu neputință și nelogic faptul să iubească pe vărul ei primar atât timp cât nu-l iubea, sau îl iubea fără să știe; acum însă, când o vedea ca o flacăra iubirea lui, o astfel de judecată n'ar fi fost o antinomie?

Greu e întâiul pas, celelalte sunt mai ușoare. «De ce adică, se gândea acum Fotini, să nu pot lua pe vărul meu? Fiindcă e oprit de religie? Dar odată ce îl iubesc și mă iubește, n'ar trebui să ne mai împiedice... Și apoi, câte și mai câte nu oprește religia? La un caz anume, însă, la nevoie, toate se îngăduie și toate se iartă... Dacă ești bolnav, poți să mănânci carne și Vinerea Mare; dacă ești pe patul de moarte, te poți împărtași nepostit și nespovedit. Dumnezeu care iartă boala, poate să ierte și dragostea. Da, dar vezi că preotul nu dă voie! că lumea e rea! Ei! dar noi nu plecăm? Nu putem adică să ne ducem în altă parte, unde nu ne cunoaște nimeni, și să ne cununăm fără să spunem că suntem veri, și să trăim fericiți împreună, fără să știe nimeni de noi? Și apoi, ce avem noi cu lumea? ce nevoie avem noi de ea?»

Când era cuprinsă de astfel de gânduri, Fotini foarte entusiasmata, plină de speranță și bucurie, se hotărâ să-i scrie: «Vino... te iubesc! Vino să mă iei, să fugim!...».

— Așa o vedea jos, pe pietrele de pe malul mării,
Stânca tristă

La urmă însă șovăia iar. Ii dispărea dintr'odată entuziasmul, o păreă curajul, o cuprindea frica: Așa ușor se fac astfel de lucruri? Cum poate să-și lase părinții, fratele, casa și să plece cu vărul ei

primar? Ce are să zică lumea? Cu ce mutră vor ieși pe urmă ei din casă, în urma unei astfel de năpaste?

Și totdeauna scrisoarea, la gândul că avea să le facă supărare și rușine, era amânată. Și numai odată, când o nimeri într'o clipă de însuflețire un « răspuns » al doamnei Sandris, se hotărî în cele din urmă să adauge câteva cuvinte la scrisoarea mamei sale. Și-i scris: « Și eu, Anghel al meu, te sărut mult de tot. Toți trăim cu speranța că te vom revedea în curând; sau să vii tu aici, sau venim noi la Atena ».

— Prea de tot acest « toți trăim cu speranța », zise domnul Sandris, răsând. Ca și cum ai zice, că dacă n'am fi avut și speranța, am fi murit.

— Să-l șterg! zise repede și roșie ca macul Fotini.

— A, nu, făcu d-l Sandris și închise singur scrisoarea; nu face nimic.

Post-scriptum-ul le dădu mijlocul să vorbească iar de călătorie. Fotini, care nu voia la început nici să audă de așa ceva și aducea o sumă de ter-tipuri împotriva ei, acum i-ar fi plăcut foarte mult să « facă un mic drum până la Atena » și nu se sfii s'o spue. Domnul Sandris însă, declară că sezonul era prea înaintat — era Iulie —, că se apropia culesul stafidelor și că treburile nu-i îngăduiau să lipsească prea mult.

— Să mergem numai pentru câteva zile! zise Mimis.

— Dacă mergem odată, răspuse d-l Sandris, să mergem atunci când putem să rămânem două, trei săptămâni fără să fim grăbiți. În Septembrie, de pildă...

— Fie, zise atunci Mimis; în răstimp... să trăim numai cu speranța.

Exista și un alt ciclu de idei, care strângea pe Fotini și mai mult.

Iși închipuia că s'a unit cu Anghelos pentru vecie și în mod insolubil. A fost cel dintâi bărbat care a îmbrățișat-o și a sărutat-o cu sentimentul iubirii, — deși nu i-o spusese încă, — cel dintâi care desființa rudenii și se socotea ca un străin. Și acest întâiu bărbat, străinul, — mândria ei, demnitatea, virtutea nu puteau s'o înțeleagă altfel, — trebuia să fie și cel din urmă. Dar și această unire a lor, profană, nelegiuită, de neiertat, trebuia să se curețe, să fie legalizată, să fie bine-cuvântată cu cununa căsătoriei. Pe altul decât pe Anghelos nu va lua pe nimeni; dar atât nu era de ajuns, — trebuia să-l și ia. Nu mai era fecioara curată, nesărutată, neatinsă, nepătată, fecioara de mai înainte. Curățenia, — credea ea — suferise o jignire, și această jignire cerea în cugetul ei o îndreptare.

Și cu toate acestea nici aceste gânduri, nici altele, nici simțirea, nici dorința, n'ar fi împins-o poate niciodată la gestul din urmă, dacă nu s'ar fi

întâmpnat ceva care pe neașteptate, ca și cum ar fi băut un filtru, îi topi orice îndoială, orice teamă.

Intr'o zi, — o după amiază de Septembrie, dulce ca de primăvară, — veni iar, la vizită, cele două doamne, mamă și fiică, a căror urățenie mult-cărnoasă speria pe Anghelos.

D-na și d-șoara Flagotòru erau foarte vesele. Și cu hohote de râs, cu gesturi vioaie, de cum zăriră pe coridor pe d-na Sandris și pe Fotini, mai înainte să salute cum trebuie, începură să strige:

— Și Fotiniei să-i dea Dumnezeu, d-nă Sandris!.. și ție Fotinița mea!.. In sfârșit s'a isprăvit și cu povestea asta!.. Slavă Domnului, Dumnezeule!..

Vorbeau amândouă odată. Mama bătrână ajunsesă să fie ecoul fiicei sale vorbărețe. D-na Sandris și Fotini se zăpăciră... și apoi nu știau nimic... ce s'a întâmplat?

— Fără îndoială! n'aveți de unde ști. Nu sunt nici două ore de când am primit și noi vestea... Ne-a scris chiar ea... de sigur, chiar ea...

— Dar cine, pentru numele lui Dumnezeu!

— Iulia, dragă, Iulia! S'a cununat, s'a dus, l-a luat!

— Pe cine?

— Pe cine altul decât pe Tonis?...

— Vai!... și unde?...

Fata bătrână făcu un semn foarte politicos mamei să tacă, și urmă ea singură:

— La Constantinopol, d-na mea, la Constantinopol. Păi, cum?... S'au dus la Patriarhie... ce crezi?

— Vai, ce bine, făcu d-na Sandris! Pofțiți înăuntru, să stăm de vorbă. Ce bucurie!...

Fotini nu scotea niciun cuvânt. Numai inima ei bătea să se rupă.

Doamnele intrară în salon, iar fata bătrână povesti în liniște faptele. Iulia era o rudă a ei depărtată și bună prietenă. Știa totul de-a fir a păr, iar acum, când faptele au luat sfârșit, putea să le dea în vileag. Tonis făcuse tot ce-i stătuse în putință ca să obțină de aici consimțământul Arhiepiscopului, dar nu isbutise. Orice s'ar zice, îi era văr... nu era un lucru tocmai ușor! L-au sfătuit unii să se ducă la Constantinopol, fiindcă nici la Atena nu putea să facă nimic. Și s'a dus. Peste câteva zile, sub cuvânt că se duce la Corcira, la niște rude ale ei, îl urmă și Iulia. S'au întâlnit, — ce să-ți spun! — la Constantinopol, consimțământul fusese căpătat de mai înainte, și s'au cununat cât ai bate din palme. De acolo au plecat în Europa și în curând au să se întoarcă în Zante. D'apăi cum?

Toate aceste amănunte, Fotini le-a sorbit cu urechile ciulite, cu gura întredeschisă, cu ochii mari. Și la urmă, când isbuti să-și vie în fire din bucuria ei, lipsită de glas, făcu atâta râs și atâtea nebunii copilărești, încât mama ei se miră. Întâia dată de când și-a pus rochie lungă, o vedea sburdând așa ca un copil, în salon, în fața unor d-ne străine...

— Astâmpără-te, Fotini! îi zise; ce ai?

— Are dreptate, sărăcuța, cântă atunci cu pasiune fata bătrână, e foarte bună prietenă cu Iulia, eu știu... și, oricât, se bucură și ea... Bine faci, Fotinița mea, bine faci, drăguță! Și eu, de cum am primit scrisoarea Iuliei, tot așa am făcut.

Fotini, cam rușinată, se așeză pe marginea unui scaun, ca și cum nu putea să se liniștească și să șadă bine. Dar crezu că e de datoria ei să fie serioasă.

— Așa dar, glăsu, se pot lua în căsătorie și verii primari între ei... nu știam asta!

— De ce nu? răspunse d-șoara Flagotòru; dacă dă voie Patriarhia...

— Și se dă voie greu?...

— O, foarte ușor! Iulia îmi scrie că Tonis acolo n'a dat nici de cea mai mică piedică. Serios!

— Dar e oare îngăduit? întrebă din nou Fotini.

D-na Sandris se uită la ea supărată. Dar, așteptând răspunsul fetei bătrâne, Fotini era cu ochii la gura ei și nu observă privirea mamei.

— Ce? dacă se pot lua verii între ei? zise d-șoara Flagotòru. Ce să-ți spun! eu nu găsesc că e păcat. Dacă așa fac, drăguță, până și regii!...

— Fără îndoială! zise și d-na Sandris, revoltată de lipsa de politețe a fetei ei. Religia, în trecut, a interzis-o din alte considerente, — (care? nici ea nu știa bine;) dar astăzi... în veacul nostru... nici nu se ține seamă! — Fotini dragă, sună Mariettei să aducă dulceață pentru doamne.

Fotini se ridică și trase de cordonul lat de mătase cu atâta putere, încât puțin a lipsit să-i rămâie în mână. Mai mult decât vestea fetei bătrâne, o umplură de o bucurie nebună, cuvintele din urmă ale mamei ei. În tulburarea minții, în mirarea ei, îi era cu neputință să-și dea seamă că d-na Sandris, din politețe, nu putea vorbi altfel asupra acestei căsătorii ciudate, în fața a două rude și atât de bune prietene ale Iuliei.

Peste o jumătate de oră, — veselele cucoane plecară de vreme, ca să ducă vestea și aiurea, — Fotini închisă în odăița ei, scria.

Cu tocul ei subțire, făcut din rădăcină de mărgean, — darul lui Mimis, — muiat într'o călimară mică de aur cu sticla trandafirică, — darul tatălui ei, umplu o coală de hârtie, groasă, scumpă, roșie ca focul, — de o singură culoare, elegantă, fără niciun ornament. Era cea din urmă coală care se mai găsea într'o cutie cumpărată dela Napoli. (Ce soartă neînchipuită au aceste ultime coale!). Scrierea ei era viguroasă. Apăsa tare penița și scria niște litere groase, regulate, fără urmă de clar-obscur mai intens, fără cozi. O scriere originală, pe care, negreșit, Anghelos ar fi numit-o anglo-zachintiană.

Stânca Roșie, 21 Septembrie 190...

«Anghel al meu, aveai toată dreptatea. Iulia și Tonis erau veri îndrăgostiți ca și noi. Am aflat chiar

acum dela d-na și d-șoara Flagotòru, — îți mai aduci aminte de ele? — că s'au căsătorit la Constantinopol cu consimțământul Patriarhului. Și mama a spus că în epoca în care trăim nu e niciun păcat să se căsătorească verii între ei.

«Nu m'am putut ține să nu-ți scriu numaidecât ca să te bucuri și tu așa cum m'am bucurat eu. Sărmana Iulia! cât de mult o compăttimeam, știi prea bine; închipuește-ți deci cât de mult o compăttimeam după ce am pățit și eu la fel, și cât m'am bucurat la vestea căsătoriei ei, care este ca un fel de prevestire a fericirii mele. Nu-i așa?»

... Stânca Roșie, 21 Septembrie 190...

«Dar ce fac? Am început dela coadă! În loc să-ți vorbesc de noi, îți vorbesc de Iulia. Îți scriu cât de mult mi-era milă de ea, și cât o fericesc, în loc să-ți spun cât de mult te iubesc și te doresc.

«De câte ori n'am vrut să-ți scriu! Mă oprea însă o teamă stranie, aceeași teamă care nu m'a lăsat atunci să-ți răspund la vorbele tale dulci, pe care mi le spuneai sus pe Stâncă. Dar acum frica a dispărut; abia acum înțeleg cât de proastă, cât de ridicolă, cât de rea am fost, atunci când te-am lăsat să pleci fără niciun cuvânt, fără speranță, ca să te fac așa de nenorocit, așa cum te-am văzut în ultimele zile și mi se rupea inima!...

«Dar ce eram eu de vină? Aveam niște idei așa de ruginite! Pe urmă, după ce ai plecat, mi-am

dat seama că mi-ai luat cu tine lumina și aerul; și numai după ce ai plecat, m'am convins că era peste puțințele mele să trăesc deacum înainte fără tine... Luni întregi, zi cu zi, ceas cu ceas, am trăit numai cu dulcea ta amintire. Am mereu în față imaginea ta, cu ochii aceia frumoși cari mă privesc melancolic, ca și cum m'ar certa pentru neîndurarea mea. Și sărut hârtia și o ud cu lacrimi... Dar mai viu și mai limpede mi te aduce în față mintea. Figura ta iubită mă mângâie în clipele mele de durere, de singurătată, și trăiam, și trăiesc, și voiu trăi ca să te iubesc.

« Te iubesc, Anghel. Da, te iubesc și eu. Iartă-mă dacă ți-o spun așa de târziu (dar este oare târziu vreodată pentru o iubire ca a noastră?), iartă-mă și vino. Vino, te aștept toată a ta... Vom pleca împreună. Ne vom duce și noi la Constantinopol, și vei fi bărbățul meu și voi fi nevastica ta.

« Te sărut dulce mult-mult — Fotini a ta.

« P. S. — De ce nu ne-ai mai scris? E o lună aproape. Tăicuțu, cu toate că suntem în Septemvrie, n'are de gând să plecăm. Trebuie să vii tu neapărat! auzi? Marția trecută a fost ziua mea de naștere. Știi, acum merg pe optsprezece; ei, nu mai sunt mică de acum! Poți să te încredințezi și din fotografia alăturată, pe care mi-a făcut-o tăicuțu în ziua aceea ca amintire. Mii de sărutări. — Rezeda ta ».

Când și-a sfârșit scrisoarea, Fotini, — fără să zăbovească nicăieri, fără să șteargă, fără să corecteze nimic, nestăpânită în bucuria și penița ei, — soarele atingea umărul muntelui. Era în ceasul de colorarea focului, în care auzise pentru întâia oară acel « te iubesc » din gura lui Anghelos. Și amurgul tomnatec, și mai roșu și mai însângerat decât cel din primăvară, scâldea cu razele lui Stânca Roșie, care-și vărsa în mare necazul grozav, ca sângele și ca focul.

Îndoi hârtia roșie în două, puse la mijloc fotografia și scris pe plicul roșu: « Domnului Anghelos Marinis, Strada Academiei, Atena ».

Apoi se apucă să ticluiască o altă scrisoare, cu care trebuia să înșele pe Mimis.

Și când veni, îl chemă și-i spuse:

— Vino să vezi ce i-am scris lui Anghelos... Ii trimet, știi, fotografia mea.

— A! te-ai hotărât în sfârșit? Slavă ție, Doamne! Prostul de Mimis luă mirat și cu plăcere scrisoarea și o citi. Râse cu poftă. Dar de unde le-a mai scos glumele astea, Fotini?... A tot stat fără să scrie până a nimerit-o, — odată și bine!...

Fotini, râzând și ea nebunește, îi luă hârtia din mână, o îndoi, se făcu că o pune în plicul în care avea fotografia, — dar la un moment dat, când iubitul ei prostănac, fără pic de bănuială, se duse la fereastră ca să vadă de ce latră câinele, scoase repede scrisoarea mincinoasă, o mototoli în palmă, o ascunse în sân și închise plicul așa cum era.

— Haide, Mimișor, dragă, ce m'ai lăsat așa? Trebuie s'o pecetluim.

— Dar ce, o trimiteți recomandată?

— Negreșit, dragă, e fotografia mea înăuntru și mi-e teamă să nu se rătăcească. Și chiar îmi vei face un mare serviciu dacă te-ai duce tu însuși s'o dai. Nu-i așa, Mimișor dragă? Hai, fii așa de drăguț... să nu o dai funcționarului dela birou... e fotografia mea... și știi...

— Bine, bine, o duc eu, făgădui Mimis; nu fiindcă purta grija fotografiei, ci pentru că nu voia el să se piardă glumele atât de frumoase ale sorei sale.

Fotini nu prea crezu... Oricum, îi dădu scrisoarea cu cele cinci peceți, îi înmână din punga ei cei patruzeci de bani, îi mai atrase atenția odată, de două ori, îl rugă mult... Și a doua zi, după ce Mimis se întoarse dela oraș, cel dintâi cuvânt al ei a fost:

— Ai dat-o!

— Ce?

— Scrisoarea mea!

— Uf! mi-ai scos sufletul cu scrisoarea ta! Na, ia-ți recipisa și nu-mi mai bate capul.

Și scoase cu o grabă comică din buzunarul de sus al jileței o hârtiuță albastră și i-o aruncă.

Fotini se liniști.

GRIGORIOS XENOPOULOS

(Urmează)

din grecește de Anton Mistachide
desene de I. Teodorescu-Ston

